

THE EUROPEAN DISCOVERY OF CHINA POMPEU FABRA UNIVERSITY BARCELONA

MATTEO RICCI I LA MISSIÓ JESUÏTA CARTES I LLIBRES

Tant Rada com Ricci van escriure moltes cartes. De les catorze **que se'n conserven** de Rada, cinc **s'adreçaven a Veracruz**. **Són ben breus i contenen sobre tot queixes de Rada sobre els abusos dels espanyols a les Filipines i la pobresa dels nadius**, tant com crítiques agres a la incompetència i a la crueltat dels governadors. Per altra banda, de les cinquanta-quatre cartes que queden de Ricci, catorze van ser enviades a Claudio Acquaviva, el superior general dels jesuïtes. Totes contenen informació extremament detallada sobre la vida quotidiana de la missió; algunes són **peces ben llargues i moltes van circular molt**. **L'escriptura de cartes té molt sentit en un context jesuïta**, on la pràctica era fomentada i les cartes redistribuïdes.

Tant Rada com Ricci coneixien bé la necessitat de tenir fluïdesa en les llengües dels nadius.. A Mèxic, Rada havia estat assignat per predicar entre els otomí i va aprendre immediatament la seva llengua, **i va fer una gramàtica i un vocabulari otomí**. **A les Filipines se'l reconeix per haver escrit una gramàtica i un vocabulari xinès**. Aquest èmfasi en la llengua no era una novetat jesuïta; era un impuls missioner generalitzat. Tot i que no el van inventar, els esforços dels jesuïtes eren molt més consistents, persistents i eficients. Ruggieri i Ricci podien parlar xinès quan van arribar a la Xina. A més, parlaven mandarí, que era la llengua general dels erudits, i Ricci va començar a aprendre xinès clàssic des de bon començament. Els jesuïtes a la Xina excel·liran en les seves capacitats lingüístiques.

Tant Rada com Ricci van portar llibres europeus a la Xina. Com ja hem vist, Rada va arribar-hi amb un bon munt de llibres científics; però es va lamentar amb amargor que fossin els únics que tenia, i que **no n'hi van enviar més**. Ricci, per altra banda, va entrar a la Xina amb només dos llibres científics, els Elements d'**Euclides**, traduït al llatí per Clavius, i el llibre de Piccolomini **sobre l'esfera**. **També es lamentava de no tenir llibres al seu abast i que depenia** exclusivament de la seva memòria. Poc després, li van enviar llibres i objectes amb certa freqüència.

Tant Rada com Ricci van portar els llibres religiosos bàsics i breviaris i també algun llibre de fray Luis de Granada, el més popular dels escriptors religiosos del segle XVI. Fins i tot, Valignano va encarregar que es traduís parcialment al japonès.

Tant Rada com Ricci van comprar llibres a la Xina. Ambdós van assegurar-se un exemplar del Guangyu Tu, el compendi geogràfic del qual van extreure estadístiques provincials i generals. Ambdós van comprar farmacopees xineses i ambdós les van trobar semblants al llibre clàssic de Dioscòrides sobre la Materia mèdica, que circulava molt per Europa i pel món àrab des de l'antiguitat. **De fet, tant els jesuïtes a la Xina com els dominics al Parián de les Filipines donaran molts usos a les farmacopees xineses als seus dispensaris i hospitals.** A les seves memòries, Ricci exalçarà els xinesos per la riquesa de les seves herbes medicinals.

Entre la gran varietat de llibres que Rada va comprar, no s'esmenten els clàssics xinesos. Però Ricci va adquirir els Quatre Llibres, que són els textos bàsics de l'ensenyament confucià. Fins i tot, els va traduir per a Valignano, el qual afirmava que els Quatre Llibres havien de ser entesos **abans d'escriure un catecisme cristià.** I els Quatre Llibres van esdevenir els textos amb què els jesuïtes treballaran a la seva arribada a la Xina: van emprar-los per emfatitzar les semblances entre el cristianisme i el confucianisme que poguessin servir per **promoure l'acomodament cultural.**

Quan veiem què van publicar Ricci i Rada, la diferència entre ells es fa abismal. Ricci va publicar més de vint llibres en xinès, entre els quals hi havia tractats religiosos, morals i filosòfics, obres sobre astronomia i matemàtiques, llibres sobre música, sobre diversos aspectes dels clàssics occidentals, i també sobre mètodes mnemònics, en els quals Ricci destacava. Tenia una memòria prodigiosa i retenia paraula per paraula molts dels llibres clàssics que va aprendre al Col·legi Romà durant els seus anys de formació. Aquest era el cas amb el filòsof estoic grec **Epictet**, l'Enchiridion del qual Ricci se sabia fil per randa. Va fer-ne servir fragments per a almenys tres dels seus llibres xinesos. Quan les obres científiques i humanístiques jesuïtes es van esvaïr al segle XVIII, les obres de Ricci es trobaven entre les poques que continuaven sent conegudes i van ser incloses a la gran compilació bibliogràfica feta a la fi del segle XVIII per **ordre de l'emperador Qianlong.**

Per altra banda, es diu que Rada va publicar moltes obres científiques abans d'anar a les Filipines, però no se'n conserva cap. Va arribar a Mèxic i a Manila amb una reputació brillant com a astrònom i matemàtic extraordinari. Era un científic reputat, cosa que Ricci no era. A Manila, Rada es queixa a Veracruz que no té temps per escriure la quantitat de llibres que té planejats. Però sembla que aquí hi ha un altre factor. Per a consternació de Veracruz, pretén publicar un llibre sobre astrologia judicial. També parla sobre escriure un llibre sobre geometria, però el vol escriure en espanyol, per **fomentar l'ús de l'espanyol vernacle** a les universitats castellanes. Ricci se centrava completament en la Xina; mentre que Rada, no.